

suspects decent people tells himself that it is not a sin. For he says; What have I done to him? Is it anything but a suspicion that he may or may not have committed something?"

And he is not aware that it is a sin, to regard

a decent person as a sinner.

לפי שהוא אומר מה עשיתי לו וכי יש שם אלא חשד שמא עשה או לא עשה והוא אינו יודע שזה עון שמשים אדם בשר בדעתו כבעל עבירות:

VA'EIRA FOR THURSDAY NIGHT

וארא ליל ששי

צירוף יהיה

כח ויהיה ביום דבר ידוה אל-משה בארץ מצרים: ס שלישי בט וידבר ידוה אל-משה לאמר אני ידוה דבר אל-פרעה מלך מצרים את כל-אשר אני דבר אליה: ויאמר משה לפני ידוה הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה: פ ז א ויאמר ידוה אל-משה ראה נתתיך

כח ויהי ביום דבר ידוה אל-משה בארץ מצרים: ס שלישי בט וידבר ידוה אל-משה לאמר אני ידוה דבר אל-פרעה מלך מצרים את כל-אשר אני דבר אליה: ויאמר משה לפני ידוה הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה: פ ז א ויאמר ידוה אל-משה ראה נתתיך

(28) On that day, when the Lord spoke to Moshe in the land of Egypt, (29) the Lord spoke to Moshe and said; I am the Lord. Speak to Pharaoh, king of Egypt, everything that I speak to you. (30) But Moshe said before the Lord; Behold I am of closed lips, so how will Pharaoh listen to me? 7 (1) And the Lord said to

RASHI

(28) **On that day, when the Lord spoke** — *This verse is connected with the next verse [and is to be read as one idea].* (29) **The Lord spoke ...** — *This was the very same communication stated previously, "Come, speak to Pharaoh, king of Egypt ..."* (verse 11). *However since the narrative is interrupted in order to trace the lineage of Moshe and Aharon, the passage now returns to its former subject. I am the Lord — I*

have the power to send you and to carry out the matter for which I am sending you. (See Rashi's commentary to verses 2, 6, and 9 above). (30) **But Moshe said before the Lord** — *This [also] is [not a new response of Moshe's, but] a repetition of that which was already stated previously, "Even the Children of Israel did not listen to me."* (verse 12) *The verse repeats itself here, because the narrative was interrupted. This is customary, comparable to a person who says, "Let us return to our previous subject."* (1) **I have given you mastery**

רש"י (כח) ויהי ביום דבר וגו'. מחובר למקרא שלאחריו: (כט) וידבר ה'. הוא הדבור עצמו האומר למעלה בא דבר אל פרעה מלך מצרים אלא מתוך שהפסיק הענין כדי ליחסם חזר הענין עליו להתחיל בו: אני ה'. פדאי אני לשלחך ולקיים דברי שליחותי: (ל) ויאמר משה לפני ה'. היא אמירה שאמר למעלה הן בני ישראל לא שמעו אלי ושנה הכתוב כאן כיון שהפסיק הענין וכך היא השיטה כאדם האומר נחזור על הראשונות: (א) נתתיך אלהים

וְאֶהְרֵן אַחִיךָ יְהִי מִתְרַגְּמֶנְךָ:
 ב אֶת תְּמַלְלֵי יָת כָּל דֵּי
 אֶפְקֹדֶנְךָ וְאֶהְרֵן אַחִיךָ יִמְלַל
 עִם פְּרָעָה וַיִּשְׁלַח יָת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצָהּ: ג וְאֵנָּה
 אֶקְשִׁי יָת לְבָא דְפְרָעָה

אֱלֹהִים לְפָרְעָה וְאֶהְרֵן אַחִיךָ יְהִי נְבִיאֲךָ:
 ב אֶתָּה תְּדַבֵּר אֶת כָּל־אֲשֶׁר אֶצְוֶךָ וְאֶהְרֵן
 אַחִיךָ יְדַבֵּר אֶל־פְּרָעָה וְשִׁלַּח אֶת־בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ: ג וְאֵנִי אֶקְשֶׁה אֶת־לֵב

Moshe; See, I have given you mastery over Pharaoh, and Aharon your brother will be your spokesman. (2) You shall speak everything that I command you, and your brother Aharon shall speak to Pharaoh, that he send the Children of Israel out of his land. (3) But I shall harden Pharaoh's heart, and shall thereby increase

RASHI

over Pharaoh — [In this context, אלהים denotes mastery and rulership. That is, “I have made you] a judge and a disciplinarian, to discipline him with beatings and suffering [referring to the ten plagues]. יהיה נביאך — This is as rendered in the Targum “your interpreter.” Similarly, wherever the term נבואה is mentioned, it denotes one who publicly announces and makes the people listen to moral rebuke. This word derives from the same root as ניב שפתים — “murmuring of the lips,” (Isaiah 57:19) and ינוב חכמה — “uttering wisdom.” (Proverbs 10:31) Similarly, ויכל מהתנבבות, in Shmuel (I Samuel 10:13) — “he stopped talking.” In Old French he is called preidor [preacher]. (2) **You shall speak** — to Pharaoh only once, each and every mission verbatim as you heard it from My Mouth. And Aharon, your brother, will interpret it and explain it to Pharaoh in a manner that he will accept it. (3) **But I shall harden [Pharaoh's heart]** — [It is hard to understand why Pharaoh was punished if God made him oblivious to Moshe's words, and took away his free choice. However, God said that] since he had acted wickedly and had defied Me [by saying, “Who is the Lord that I should obey Him?” (verse 5:2)] And moreover, it is known to Me that the heathen nations get no pleasure from repenting fully [i.e., even if they do mend their evil ways, this is because they are afraid of punishment and not because they repent and subjugate themselves to God. Hence, even had I not made him indifferent, he would have been wicked. Therefore], it is better for Me that his heart be hardened, and thereby increase My wonders against him, so that you [the Children of Israel will witness the great miracles that God will do and] will recognize My power. This is the method of the Holy One, Blessed is He, Who punishes wicked heathens so that the Children of Israel will hear of it and fear Him. As

רש"י

לְפָרְעָה. שׁוֹפֵט וְרוֹדֵף לְרֵדוֹתוֹ בְּמִבּוֹת וַיִּסְוֶרְיָן: יְהִי נְבִיאֲךָ. בְּתַרְגּוּמוֹ יְהִי מִתְרַגְּמֶנְךָ. וְכֵן כָּל לְשׁוֹן נְבוּאָה אָדָם הַמְכִרְיוֹ וּמִשְׁמִיעַ לְעַם דְּבָרֵי תוֹכְחוֹת וְהוּא מְגֹזֵרֵת נִיב שְׁפָתַיִם. יְנוּב חֲכָמָה. וַיְכַל מֵהַתְּנַבּוֹת דְּשִׁמּוֹאֵל וּבִלְעָזָה קוֹרְאִין לוֹ פְּרִידי־גַּר: (ב) אֶתָּה תְּדַבֵּר. פֶּעַם אַחַת כָּל שְׁלִיחוֹת וְשְׁלִיחוֹת כְּפִי שֶׁשָּׁמַעְתָּ מִפִּי וְאֶהְרֵן אַחִיךָ יִמְלִיצְנֹךָ וַיִּטְעִימְנֹךָ בְּאֲזֵי פְרָעָה: (ג) וְאֵנִי אֶקְשֶׁה. מֵאַחַר שֶׁהִרְשִׁיעַ וְהִתְרִיס בְּנִגְדִי וְגִלּוֹי לְפָנַי שְׂאִין נַחַת רוּחַ בְּאוֹמוֹת עוֹבְדֵי אֱלִילִים לְתַת לֵב שְׁלֵם לְשׁוֹב טוֹב לִי שֶׁיִּתְקַשֶּׁה לְבוֹ לְמַעַן הִרְבוֹת בּוֹ אוֹתוֹתַי וְתִכְרִירוֹ אֶת גְּבוּרוֹתַי. וְכֵן מִדְּתוֹ שֶׁל הַקָּב"ה מְבִיא פוֹרְעָנוֹת עַל הָאוֹמוֹת עוֹבְדֵי אֱלִילִים כְּדִי שֶׁיִּשְׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל וַיִּירָאוּ

ואסגיתי ית אתותי וית מופתי
בארעא דמצרים: ד ולא יקבל
מנכון פּרעה ואתן ית מחת
גברתי במצרים ואפיק ית
חילי ית עמי בני ישראל
מארעא דמצרים בדינין
רברבין: ה וידעון מצרים ארי
אנא יי פד ארים ית מחת
גברתי על מצרים ואפיק ית
בני ישראל מביניהון: ו ועבד
משה ואהרן כמא דפקיד יי
יתהון כן עבדו: ז ומשה בר
תמנן שנין ואהרן בר תמנן
ותלת שנין במלכותהון עם
פרעה: ח ואמר יי למשה
ולאהרן למימר: ט ארי ימלל
לותכון פּרעה למימר הבו

פּרעה והרביתי את-אתתי ואת-מופתי
בארץ מצרים: ד ולא-ישמע אלכם פּרעה
ונתתי את-ידי במצרים והוצאתי את-
צבאתי את-עמי בני-ישראל מארץ
מצרים בשפטים גדלים: ה וידעו מצרים
כי-אני ידוה בנטתי את-ידי על-מצרים
והוצאתי את-בני-ישראל מתוכם: ו ויעש
משה ואהרן כאשר צוה ידוה אתם כן
עשו: ז ומשה בן-שמנים שנה ואהרן
בן-שלש ושמנים שנה בדברם אל-
פּרעה: פ רביעי ח ויאמר ידוה אל-משה
ואל-אהרן לאמר: ט כי ידבר אלכם פּרעה

My signs and wonders in the land of Egypt. (4) But Pharaoh will not listen to you, and I will lay My Hand upon Egypt and I will take My legions — My people, the Children of Israel — out of the land of Egypt with great judgments. (5) And Egypt shall know that I am the Lord when I stretch out My Hand over Egypt, and I take the Children of Israel out from among them. (6) Moshe and Aharon did as the Lord commanded them; so they did. (7) And Moshe was eighty years old, and Aharon was eighty-three years old when they spoke to Pharaoh. (8) The Lord said to Moshe and Aharon, saying; (9) When Pharaoh

RASHI

the verse states, "I have cut off nations, their towers are desolate ... I said, 'Surely you will fear Me, and accept rebuke.'" (Zephaniah 3:6-7) This is interpreted as follows. [Accordingly, it would have been appropriate for God to make Pharaoh uncaring for the first five plagues as well.] Nevertheless, [God wanted Pharaoh's wickedness to be known to all, and therefore He did not harden Pharaoh's heart until after the fifth plague. Therefore,] regarding the first five plagues, the verse does not state that God hardened Pharaoh's heart, but that "Pharaoh remained stubborn" [indicating his inherent obstinacy]. (Tanchuma 3, Yevamot 63a) (4) [I will lay] My hand — [To be taken literally] a real hand [in anthropomorphic terms] to strike them. (9) מופת — A miraculous sign, to show that He Who

רש"י

שנאמר הכרתי גוים נשמו פנותם וגו' אמרתי אף תיראי אותי תקחי מוסר ואף על פי כן בהמש מכוח הראשונות לא נאמר ויחזק ה' את לב פרעה אלא ויחזק לב פרעה: (ד) את ידי. יד ממש להכות בהם: (ט) מופת. אות להודיע שיש צורך (צורך) במי

לְכוּן אַתָּא וְתִימַר לְאַהֲרֹן סֵב
 יַת חוּטְרֵךְ וְרִמֵּי קֶדֶם פְּרַעֲה
 יְהִי לְתַנִּינָא: י וְעַל מֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן לֹת פְּרַעֲה וְעַבְדוּ כֵן
 כְּמֵא דְפַקִּיד יִי וְרִמָּא אַהֲרֹן יַת
 חוּטְרִיָּה קֶדֶם פְּרַעֲה וְקֶדֶם
 עַבְדוּהִי וְהוּהוּ לְתַנִּינָא:
 יא וְקִרָא אַף פְּרַעֲה לְחַכְמֵיָא
 וְלַחֲרָשֵׁיָא וְעַבְדוּ אַף אַנּוּן
 חֲרָשֵׁי מִצְרַיִם בְּלַחְשֵׁיהוֹן כֵּן:
 יב וְרִמּוּ גְבַר חוּטְרִיָּה וְהוּוּ
 לְתַנִּינָא וּבִלַּע חֲטָרָא דְאַהֲרֹן
 יַת חֲטָרֵיהוֹן: יג וְאַתְקַף לְבָא
 דְּפְרַעֲה וְלֹא קִבִּיל מִנְהוֹן כְּמֵא
 דְּמִלִּיל יִי: יד וְאָמַר יִי לְמֹשֶׁה
 אַתְיָקַר (לְפִרְשׁ"י יִקִּיר) לְבָא

לְאָמַר תִּנּוּ לָכֶם מוֹפֵת וְאָמַרְתָּ אֶל-אַהֲרֹן
 קַח אֶת-מִטְּבֶךָ וְהִשְׁלַךְ לִפְנֵי-פְרַעֲה יְהִי
 לְתַנִּין: י וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-פְּרַעֲה
 וַיַּעֲשׂוּ-כֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְדוּה וַיִּשְׁלַךְ אַהֲרֹן
 אֶת-מִטְּהוֹ לִפְנֵי פְרַעֲה וּלְפָנָי עַבְדָּיו וַיְהִי
 לְתַנִּין: יא וַיִּקְרָא גַם-פְּרַעֲה לְחַכְמָיִם
 וּלְמַכְשָׁפִים וַיַּעֲשׂוּ גַם-הֵם חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם
 בְּלַהֲטֵיהֶם כֵּן: יב וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מִטְּהוֹ וַיְהִי
 לְתַנִּינִם וַיִּבְלַע מִטְּה-אַהֲרֹן אֶת-מִטְּתָם:
 יג וַיַּחְזֹק לֵב פְּרַעֲה וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר
 דִּבֶּר יְדוּה: ס יד וַיֹּאמֶר יְדוּה אֶל-מֹשֶׁה

speaks to you, saying; provide a miraculous sign, for yourselves, you shall say to Aharon; Take your staff and cast it down before Pharaoh. It will turn into a snake. (10) Moshe and Aharon came to Pharaoh, and they did so, as the Lord had commanded. Aharon cast his staff down before Pharaoh and his servants, and it became a snake. (11) Pharaoh, too, summoned the wise men and magicians. The necromancers of Egypt also did likewise with their magic incantations. (12) Each one cast down his staff, and they became snakes. But Aharon's staff swallowed their staffs. (13) But Pharaoh's heart remained stubborn, and he did not listen to them, just as the Lord had said. (14) The Lord said to

RASHI

sent you has power. (10) לְתַנִּין — *A snake.*
 (11) בְּלַהֲטֵיהֶם — *Onkelos renders this as*
 בְּלַחְשֵׁיהוֹן — *with their incantation. This*
[word] has no comparison in the Torah, but
it may be compared to [the verse in Genesis
 3:24,] להט החרב — *“the sharp [blade] of the*

revolving sword” which seemed that it revolved by means of sorcery. (12) **But Aharon's staff swallowed** — *[It does not state, “Aharon's snake swallowed” rather, “Aharon's staff swallowed,” because] only after it had returned to a staff did it swallow all of them. (Shemot Rabbah 9:7, Shabbat 97a)* (14) כָּבֵד — *[The Hebrew word could be explained in two ways— 1) That he became defiant; 2) That he was an innately defiant person. In this context the second explanation is correct. One cannot explain that Pharaoh became defiant after he saw the miracle with the snake, because even before this he was stubborn and refused to allow them*

רש"י

שְׁשׁוּלַח אַתְכֶם: (י) לְתַנִּין. נְחָשׁ: (יא) בְּלַהֲטֵיהֶם.
 בְּלַחְשֵׁיהוֹן וְאִין לוֹ דְּמִיּוֹן בְּמִקְרָא וְיֵשׁ לְדַמּוּת לוֹ
 לְהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת דּוּמָה שְׁהִיא מִתְהַפֶּכֶת עַל
 יְדֵי לַחֵשׁ: (יב) וַיִּבְלַע מִטְּה אַהֲרֹן. מֵאַחַר שְׁחֹזַר
 וַנַּעֲשֶׂה מִטְּה בְּלַע אֶת בְּלוֹן: (יד) כָּבֵד. תִּרְגּוּמוֹ יִקִּיר

דַּפְרָעָה סָרִיב לְשַׁלְחָא עֲמָא:
 טו אֲזִיל לְוַת פֶּרְעָה בְּצַפְרָא הָא
 נְפִיק לְמִיָּא וְתַתְעֵתֵד
 לְקַדְמוּתֵיהָ עַל כִּיף נְהָרָא
 וְחוּטְרָא דְאַתְתְּפִיךְ לְחוּיָא תִּסְב
 בִּידֵךְ: טז וְתִימְר לֵיהּ יְיָ אֱלֹהָא
 דִּיהוּדָאִי שְׁלַחְנִי לְוַתְךָ לְמִימְר
 שְׁלַח יַת עַמִּי וַיִּפְלְחוּן קְדָמִי
 בְּמִדְבָרָא וְהָא לֹא קִבִּילְתָּא עַד
 כְּעַן: יז פְּדֹנָן אָמַר יְיָ פְּדָא תִדַּע
 אֲרִי אָנָּא יְיָ הָא אָנָּא מַחִי
 בְּחַטְרָא דִּי בִידֵי עַל מִיָּא דִּי
 בְּנְהָרָא וַיִּתְהַפְּכוּן לְדָמָא:

כָּבֵד לֵב פֶּרְעָה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם: טו לֵךְ
 אֶל־פֶּרְעָה בַּבֶּקֶר הַיּוֹם יֵצֵא הַמִּימָה וְנִצַּבְתָּ
 לְקִרְאָתוֹ עַל־שֵׁפֶת הַיָּאֵר וְהַמַּטֵּה אֲשֶׁר־
 נִהַפְּךָ לְנַחֵשׁ תִּקַּח בְּיָדְךָ: טז וְאָמַרְתָּ אֵלָיו
 יְדוּהָ אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שְׁלַחְנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר
 שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי בַּמִּדְבָר וְהִנֵּה לֹא־
 שָׁמַעְתָּ עַד־כֹּה: יז כֹּה אָמַר יְדוּהָ בְּזֹאת
 תִּדַּע כִּי אֲנִי יְדוּהָ הִנֵּה אֲנֹכִי מִכָּה וּ בַּמַּטֵּה
 אֲשֶׁר־בְּיָדִי עַל־הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר וְנִהַפְּכוּ

Moshe, Pharaoh's heart is heavy. He refuses to let the people out. (15) Go to Pharaoh in the morning; behold he goes out to the water, and stand opposite him on the riverbank and the staff that was transformed into a snake take in your hand. (16) And you shall say to him: The Lord, God of the Hebrews, has sent me to you saying; Send out My people, so that they can serve Me in the desert. But behold you have not listened up to now. (17) So says the Lord; Through this you will know that I am the Lord. Behold with the staff in my

RASHI

to leave. Accordingly, it seems that] the Targum Onkelos should read יָקִיר — a stubborn person, and not אֲתִיקָר — he became stubborn, because כבד in this context is a noun, as in, כבד ממך הדבר — “For the matter is too heavy for you.” (Exodus 18:18)

(15) Behold he goes out to the water — To relieve himself. He claimed to be divine, professing that he did not need to relieve

himself. But he would rise early in the morning, and go out to the Nile and relieve himself there. [For this reason, God instructed Moshe to go and confront Pharaoh at precisely this time, to show him that he knew that he was not divine.] (Shemot Rabbah 9:8 Tanchumah 14)

(16) עַד כֹּה — [Means] up to now. A Midrashic interpretation, explains that this hinted [to Pharaoh] that he would not obey until he would hear of the plague of the firstborn, which would begin with the word כֹּה “So said the Lord; At around midnight.” (See verse 11:4)

(17) And it will turn to blood — [The reason that the first plague struck Egypt's water supply is] since Egypt has no rain; the Nile rises and irrigates the land [and in war, the first tactic is always to cut off the enemy's water supply (see Rashi 8:17)]. Also the Egyptians

רש"י

ולא אתיקר מפני שהוא שם דָּבָר כְּמוֹ כִּי כָבֵד מִמֶּךָ הַדָּבָר: (טו) הִנֵּה יֵצֵא הַמִּימָה. לְנִקְבֵי שְׁהִיָּה עוֹשֶׂה עֲצֻמוֹ אֵלוֹהַּ וְאוֹמֵר שְׁאִינוּ צְרִיךְ לְנִקְבֵי וּמִשְׁבִּים וַיֵּצֵא לְגִילּוֹס וְעוֹשֶׂה שֵׁם צְרָכֵי: (טז) עַד כֹּה. עַד הִנֵּה וּמִדְרָשׁוֹ עַד שֶׁתִּשְׁמַע מִמֶּנִּי מִכַּת בְּכוֹרוֹת שְׁאִפְתַּח בָּהּ בְּכֹה כֹּה אָמַר ה' כְּחֻצַּת הַלַּיְלָה: (יז) וְנִהַפְּכוּ לְדָם. לְפִי שְׁאִין גְּשָׁמִים יוֹרְדִים בְּמִצְרַיִם וְגִילּוֹס עוֹלָה וּמִשְׁקָה אֶת הָאָרֶץ וּמִצְרַיִם עוֹבְדִים

יח וְנוֹגֵי דֵי בְּנֵהְרָא תַּמּוּת וְסָרִי
 נִהְרָא וְיִלְאוּן מִצְרָאֵי לְמִשְׁתֵּי
 מִיָּא מִן נִהְרָא: יט וְאָמַר יי
 לְמֹשֶׁה אָמַר לְאַהֲרֹן טוֹל חֹטְרְךָ
 וְאָרִים יָדְךָ עַל מִיָּא דְּמִצְרָיִם
 עַל נִהְרֵיהוֹן עַל אַרְתֵּיהוֹן וְעַל
 אֲגַמְיָהוֹן וְעַל כָּל בֵּית פְּנִישׁוֹת
 מִימֵיהוֹן וְיִהוֹן דְּמָא וְיִהִי דְּמָא
 בְּכָל אַרְעָא דְּמִצְרָיִם וּבְמִנֵּי

לְדָם: יח וְהִדְגָה אֲשֶׁר-בֵּיַאֲר תַּמּוּת וּבִאֲשֶׁר
 הֵיַאֲר וְנִלְאוּ מִצְרָיִם לְשִׁתוֹת מַיִם מִן-
 הֵיַאֲר: ס יט וַיֹּאמֶר יְדוּהָ אֶל-מֹשֶׁה אָמַר
 אֶל-אַהֲרֹן קַח מַטְּךָ וּנְטֵה-יָדְךָ עַל-מִימֵי
 מִצְרָיִם עַל-נְהַרְתָּם ׀ עַל-יַאֲרֵיהֶם וְעַל-
 אֲגַמְיָהֶם וְעַל כָּל-מְקוֹה מִימֵיהֶם וְיִהְיוּ-דָם
 וְהָיָה דָם בְּכָל-אַרְץ מִצְרָיִם וּבַעֲצִים

hand I will strike the water of the river, and it will turn to blood. (18) The fish in the river will die, and the river will become putrid, and the Egyptians will grow weary from trying to drink water from the river. (19) And the Lord said to Moshe; Say to Aharon; Take your staff and stretch your hand over the waters of Egypt — over their rivers, over their canals, over their reservoirs, and over all their gatherings of water, and they will turn to blood. There will be blood all

RASHI

worshipped the Nile, therefore He struck their object of worship [first], then he attacked them, [to prove to them from the outset that the Nile was not divine] (Shemot Rabbah 9:9) (Maskil L'Dovid). (18) **And the Egyptians will grow weary** — *[The word ונלאו implies that they will strive in vain, i.e.,] they will despair of finding a remedy to make the river water drinkable.* (19) **Say to Aharon** — *Since the river protected Moshe [by hiding him] when he was placed in it (see verse 2:3). Therefore the river was not struck with the plague of blood, nor the plague of*

frogs through him, rather, only through Aharon [as a later verse confirms regarding the frogs — “Say to Aharon — Stretch the staff in your hand over the rivers” (verse 8:1)]. **Their rivers** — *These are natural rivers which flow like our rivers.* **Their canals** — *These are man-made channels to draw water from the riverbank to the fields. The waters of the Nile increase in volume and rise through the canals and irrigate the fields.* (Shemot Rabbah 9:10, Tanchumah 14) **Their reservoirs** — *An accumulation of water which does not flow naturally, nor is it drawn off, but remains in one place this is called estanc [in Old French].* **All over Egypt** — *Also the water in the bathhouses, and in the bathrooms in their homes.* **Even in**

רש"י

לְנִילוּס לְפִיכָךְ הִלְקָה אֶת יִרְאָתָם וְאַחַר כֵּךְ הִלְקָה
 אוֹתָם: (יח) וְנִלְאוּ מִצְרָיִם. לְבַקֵּשׁ רְפוּאָה לְמֵי הַיַּאֲוֹר
 שִׁיחֵיו רְאוּיִין לְשִׁתוֹת: (יט) אָמַר אֶל אַהֲרֹן. לְפִי
 שֶׁהִגִּין הַיַּאֲוֹר עַל מֹשֶׁה בְּשִׁנְשָׁלְךָ לְתוֹכוֹ לְפִיכָךְ לֹא
 לָקָה עַל יְדוֹ לֹא בָדָם וְלֹא בְּצַפְרֵדָעִים וְלָקָה עַל יְדֵי
 אַהֲרֹן: נִהְרָתָם. הֵם נִהְרוֹת הַמוֹשְׁכִים בְּעֵין נִהְרוֹת
 שְׁלֵנוּ: יַאֲרֵיהֶם. הֵם בְּרִיכוֹת נִגְרִים הַעֲשׂוּיֹת בְּיַד
 אָדָם מִשְׁפַּת הַנְּהַר לְשִׁדוֹת וְנִילוּס מִימֵיו מִתְּבָרְכִים
 וְעוֹלָה דְרָךְ הַיַּאֲוֹרִים וּמִשְׁקָה הַשְּׂדוֹת: אֲגַמְיָהֶם.
 קְבוּצַת מַיִם שְׂאִינָן נוֹבְעִין וְאִינָן מוֹשְׁכִין אֲלָא עוֹמְדִין
 בְּמִקּוֹם אֶחָד וְקוֹרִינָן לוֹ אֲשַׁטְנָן; בְּכָל אַרְץ מִצְרָיִם.
 אַף בְּמִרְחֻצָּאוֹת וּבְאִמְבֻטָּאוֹת שְׁבֻבְתֵיהֶם: וּבַעֲצִים

אֵעָא וּבְמִנֵי אֲבָנָא: כ וְעִבְדוּ כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כְּמֹא דְפִקִּיד יִי וְאִרִים בְּחֹטְרָא וּמְחָא ית מִיָּא דִּי בְנֵהֲרָא לְעֵינֵי פְרַעֲה וּלְעֵינֵי עִבְדֵיהּ וְאִתְהַפִּיכוּ כָּל מִיָּא דִּי בְנֵהֲרָא לְדָמָא: כא וְנוּגֵי דִּי בְנֵהֲרָא מִיתוּ וּסְרֵי נִהְרָא וְלֹא יְכִילוּ מִצְרָאִי לְמִשְׁתֵּי מִיָּא מִן נִהְרָא וְהוּהוּ דְמָא בְּכָל אַרְעָא דְמִצְרַיִם: כב וְעִבְדוּ כֵן חֲרָשֵׁי מִצְרַיִם בְּלַחֲשִׁיהוֹן וְאִתְקַף לְבָא דְפְרַעֲה וְלֹא קִבִּיל מִנְהוֹן כְּמֹא דְמַלְלִיל יִי: כג וְאִתְפְּנִי פְרַעֲה וְעַל לְבֵיתֶיהָ וְלֹא שׁוּי

וּבְאֲבָנִים: כ וַיַּעֲשׂוּ כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר | צִוָּה יְדֹוֹהַּ וַיִּרְם בַּמַּטֶּה וַיִּף אֶת־הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר לְעֵינֵי פְרַעֲה וּלְעֵינֵי עִבְדָיו וַיִּהְפְּכוּ כָּל־הַמַּיִם אֲשֶׁר־בַּיָּאֵר לְדָם: כא וְהִדְגָּה אֲשֶׁר־בַּיָּאֵר מִתָּהּ וַיִּבְאֵשׁ הַיָּאֵר וְלֹא־יִכְלוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מַיִם מִן־הַיָּאֵר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: כב וַיַּעֲשׂוּ כֵן חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בַּלְטִיָּהֶם וַיַּחְזֹק לֵב־פְרַעֲה וְלֹא־שָׁמַע אֱלֹהִים כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְדֹוֹהַּ: כג וַיִּפֶן פְּרַעֲה וַיָּבֵא אֶל־בֵּיתוֹ וְלֹא־שָׁת

over Egypt, even in wood and stone. (20) Moshe and Aharon did so, as the Lord had commanded. He raised the staff up, and then, in front of Pharaoh and his servants, he struck the water in the river. All the water in the river turned into blood. (21) And the fish in the river died, and the river became putrid, and the Egyptians could not drink water from the river. There was blood throughout the entire land of Egypt. (22) And the Egyptian necromancers used their secret incantations to do likewise, and Pharaoh's heart became stubborn, and he did not listen to them, just as the Lord had spoken. (23) Pharaoh turned around and

RASHI

wood and stone — *Even water in wooden and stone vessels turned to blood.*

(22) **בלטיהם** — *An incantation which was uttered silently (לט) and “in secret.” Our Rabbis however, explain that [there is a difference between בלטיהם in this verse, and בלטיהם in verse 11.] בלטיהם denotes demonic practices, But, בלטיהם denotes witchcraft. (Shemot Rabbah 9:11, Sanhedrin 67b)*

And Pharaoh's heart became stubborn — *[When he saw that the necromancers of Egypt had done likewise, he became adamant,] maintaining that they [Moshe and Aharon] were producing their miracles using witchcraft. [The Gemara (Menachot 85a) tells that the leaders of the necromancers said jokingly to Moshe —] “Are you bringing straw to Afrayim” — a city full of straw? Similarly, you are bringing sorcery to Egypt, a land full of sorcery.” (23) Also to this* — *He paid no attention*

רש"י

וּבְאֲבָנִים. מַיִם שֶׁבְכָלֵי עֵץ וּבְכָלֵי אֶבֶן: (כב) בַּלְטִיָּהֶם. לְחַשׁ שְׂאוּמְרִין אוֹתוֹ בְּלֹט וּבְחֹשָׁאֵי. וְרִבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ בַּלְטִיָּהֶם מַעֲשֵׂה שְׂדִים. בְּלַחֲשִׁיָּהֶם מַעֲשֵׂה כְשָׁפִים: וַיַּחְזֹק לֵב פְּרַעֲה. לּוֹמֵר עַל יָדִי מְכַשְׁפוֹת אֲתֶם עוֹשִׂים כֵּן תִּבֶן אֲתֶם מְכַנְּסִים לְעַפְרַיִם עִיר שְׂכֵלָה תִּבֶן. אִף אֲתֶם מְבִיאִין מְכַשְׁפוֹת לְמִצְרַיִם שְׂכֵלָה כְשָׁפִים: (כג) גַּם לְזֹאת. לְמוֹפֶת

לְבִיָּה אֶף לְדָא:

לְבוּ גַם-לְזֹאת:

went home. He paid no heed also to this.

RASHI

רש"י

to the first miracle, of the staff which was transformed into a snake, and not to the

הַמִּטָּה שֶׁנִּהְפָּךְ לְתַנּוּן וְלֹא לְזֶה שֶׁל דָּם:

second miracle, of blood.

VA'EIRA FOR FRIDAY

וארא ליום ששי

כד וַחֲפְרוּ כָל מִצְרָאֵי סַחֲרָנוֹת
נִהְרָא מֵיָא לְמִשְׁתֵּי אַרְי לֹא
יְכִילוּ לְמִשְׁתֵּי מִמֵּיָא דְנִהְרָא:
כה וְאֶשְׁלֵם שְׁבַעַת יוֹמִין בְּתַר
דְּמַחָא יִי ית נִהְרָא: כו וְאָמַר יִי
לְמֹשֶׁה עוֹל לְוֹת פְּרַעָה וְתִימַר
לִיָּה כְּדִנְן אָמַר יִי שְׁלַח ית עַמִּי
וְיִפְלַחוּן קִדְמִי: כז וְאִם סָרִיב
אֶת לְשַׁחָא הָא אֲנָא מַחֵי ית
כָּל תַּחֲוֹמֵךְ בְּעַרְדְּעֵנְיָא:

כד וַיַּחֲפְרוּ כָל-מִצְרַיִם סְבִיבַת הַיָּאֵר מַיִם
לְשֹׁתוֹת כִּי לֹא יִכְלוּ לְשֹׁתַת מַמִּימֵי הַיָּאֵר:
כה וַיִּמְלֵא שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת-יְדוּהָ
אֶת-הַיָּאֵר: פ כו וַיֹּאמֶר יְדוּהָ אֶל-מֹשֶׁה בֹּא
אֶל-פְּרַעָה וְאמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְדוּהָ
שְׁלַח אֶת-עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי: כז וְאִם-מָאֵן אֶתָּה
לְשַׁלַּח הַנֶּה אֲנֹכִי נִגְף אֶת-כָּל-גְּבוּלְךָ

(24) All of Egypt dug around the river for water to drink, because they could not drink any river water. (25) Seven full days passed after the Lord struck the river. (26) The Lord said to Moshe; Come to Pharaoh and say to him; So said the Lord: Send out My people go so that they may serve Me. (27) But if you

RASHI

רש"י

(25) וַיִּמְלֵא — [Refers to] the *period* of seven days that the river did not return to its original state [and does not refer to the days individually. Therefore, it is written in its singular form and not the plural form of וַיִּמְלְאוּ. Now the word וַיִּמְלֵא literally meaning

(כה) וַיִּמְלֵא. מִנֵּיין שְׁבַעַת יָמִים שְׁלֹא שָׁב הַיָּאֵר לְקִדְמוּתוֹ שֶׁהֵיְתָה הַמַּכָּה מְשֻׁמֶשֶׁת רַבִּיעַ חֲדָשׁ. וְשִׁלְשָׁה חֳלָקִים הָיָה מַעֲרִיד וּמַתְרָה בְּהֵם: (כו) וְאִם מָאֵן אֶתָּה. וְאִם סָרְבֵן אֶתָּה. מָאֵן כְּמוֹ מִמָּאֵן מְסָרֵב אֶלָּא כְּנוּי הָאָדָם עַל שֵׁם הַמַּפְעֵל כְּמוֹ שְׁלוֹ וְשִׁקֵּט סַר

filled, indicates a predestined period which was filled. Indeed this was the case, for the procedure of the plague lasted a full month] since the plague itself would be in effect for a quarter of a month, and during the other three-quarters he [Moshe] warned and cautioned them. (Shemot Rabbah 9:12, Tanchumah 13) (27) **But if you refuse** — [The word מאן is actually a noun, i.e.,] if you are a “refuser.” The word מאן is like מומאן, i.e., refuses, but Scripture calls a person by his action [hence the word מאן is a term for a person, based on his actions and thus becomes a noun or adjective. We find other examples] such as, שלו — “a tranquil person” (Job 16:12); שקט — “a quiet person” (Jeremiah 48:11); סר וזעף — “a sullen and displeased